

Szovjet adatbázisok mint trendelemzési inputok. Csehszlovákiai kísérlet

Csehszlovákiában több mint ötven szovjet adatbázist lehet online módon (is) elérni. E VINITI-ben, INION-ban és NTMIK-ban lokalizált adatbázisok többsége jelenleg már öt-hat évre tekint vissza. Tekintélyes az a forrásmennyiség is, amelyet feldolgoznak (kb. a világ évenkénti termelésének egynegyedét). Mindez egyre inkább alkalmassá teszi őket arra, hogy segítségükkel a tudományos-műszaki fejlődés trendjeinek elemzéséhez különféle inputokat lehessen előállítani. Egyebek mellett olyanokat, amelyek az irányításban dolgozók számára alkalmas formában, azaz gráfként jeleníthetők meg.

A szóban forgó adatbázisok ilyen felhasználását rekordjaiknak bibliográfiai elemekben és különféle kódokban való gazdagsága (a forrás címének feltüntetése eredeti és orosz nyelven, a szerző neve eredeti formában, az adott forrást tartalmazó dokumentum feltüntetése, rövid orosz nyelvű referátum, a forrás nyelvi kódja, rubrikátorjelzete, orosz nyelvű deskriptorai) — mondhatni — különlegesen ösztönzi.

Az ÚVTEI-ben a fenti célú és eredményű hasznosításra — kísérleti szinten — megfelelő módszert dolgoztak ki. Ennek jegyében mindenekelőtt a kérdések tartalmilag és formailag egyaránt gáncstalan megfogalmazására van szükség. Ez azonban korántsem könnyű feladat: az elemzésre kijelölt szakterületet az egzakt kérdésmegfogalmazás érdekében először alapvető elemekre kell felbontani, majd a kiválasztott adatbázisok "nyelveivel" a lehető leggonoszabban leírni. A kérdés alapvető elemei részint a

kijelölt területet pontosan megnevező "magokként", részint pedig specifikáló "magokként" (ilyenek: innovációs, termelési, kereskedelmi, szabványosítási stb. szempont) jelennek meg.

A feltett kérdésre — több adatbázissal dolgozva — a megbízható választ több lépésben lehet csak megkapni, ami a sokféle ellenőrzéssel tarkított eljárást — egyelőre legalábbis — meglehetősen időigényessé teszi (3–5 hónap egy-egy elemzés átfutási ideje).

A cikk a "személyi számítógép" kérdésének megválaszolását leírva mutatja be tüzetesen a kísérleti eljárásmodot, miközben a szakirodalom ellenőrző anyagának felvonultatásával azt is bizonyítja: az adatbázisok tárgyra vágó rekordjainak számából kirajzolódott retrospektív görbék híven tükrözik a személyi számítógépek fejlesztésében és gyártásában ténylegesen megvalósult trendeket. Ha a módszer helytálló volta retrospektíven igazolható, nem lehet kétséges folyamatos alkalmazásának helytálló volta sem.

A módszer kifejlesztőinek célja napjainkban a "csiszolás", illetve róla olyan instrukciók kimunkálása, amelyek lehetővé teszik közhasználatba bocsátását. (Ennek érdekében 1986 tavaszán már szemináriumot is szerveztek.)

/VANĚK, Z.: Vyhodnocování trendů vědy a techniky pomocí sovětských bází dat. = Československá informatika, 28. köt. 10. sz. 1986. p. 276–280./

(Futala Tibor)

Új fejlesztési szakasz előtt a lengyel tudományos-műszaki-gazdasági információs rendszer

A lengyel tudományos-műszaki-gazdasági információs rendszer keretében 1,4 ezer (országos, ágazati, iparági, üzemi-intézményi, üzem- és intézményközi, vajdasági és regionális) információs központ, 3,14 ezer szakkönyvtár, 219 tudományos könyvtár, illetve 11 szakosított és 19 ágazati információs rendszer működik.

Ahhoz, hogy ez a rendszer meg tudjon felelni az ezredforduló információs feladatainak, jelentős mérvű korszerűsítésre szorul. A fejlődésnek — összhangban a világtendenciákkal — a nagyrészt centralizált, dokumentalista módszerekre alapuló rendszermodellektől el kell jutnia az adat- és tudás-

bázisokkal jellemezhető, nagyrészt decentralizált, illetve a centralizált és decentralizált komponensek elv- és ésszerű kapcsolatát megvalósító rendszermodellekig.

Az 1986 és 1990 közötti időszak tennivalóit mindenekelőtt ez a felismerés határozza meg. Konkrétan a következő feladatokat kell elvégezni:

- ◆ ki kell munkálni a programozás univerzális eszköztárát, hogy a különféle felhasználói kategóriák önállóan létesíthessenek és működtethessenek adatbázisokat;
- ◆ az érdekelt szervezeteket mini- és mikroszámítógépekkel kell ellátni;